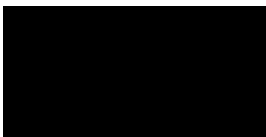

Ministerstwo Zdrowia

Departament
Zdrowia Publicznego

ZPN.055.4.2025.KM
Warszawa, 11 grudnia 2025

w odpowiedzi na petycję z dnia 18 listopada 2025 r. w sprawie uruchomienia ogólnopolskiej kampanii zdrowotnej promującej spożycie roślin strączkowych oraz białka roślinnego, Departament Zdrowia Publicznego prosi o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Na wstępie Departament informuje, że Ministerstwo Zdrowia nie posiada kompetencji do prowadzenia całościowej oceny modelu bezpieczeństwa żywnościowego państwa ani do kształtowania kierunków zrównoważonego rozwoju polskiego rolnictwa. Kwestie te należą do właściwości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz organów odpowiedzialnych za realizację krajowej polityki rolnej.

Również postulaty dotyczące zwiększenia dopłat do upraw roślin białkowych, zbóż wysokobiałkowych czy grzybów oraz rozwoju krajowego przetwórstwa rolno-spożywczego mieszczą się w kompetencjach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które prowadzi działania związane z planowaniem mechanizmów wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz programów rozwojowych dla obszarów wiejskich.

Należy jednocześnie podkreślić, że bezpieczeństwo żywności w produkcji i obrocie pozostaje jednym z kluczowych elementów zdrowia publicznego. Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje swoje ustawowe zadania w tym zakresie poprzez stały nadzór nad warunkami produkcji, przetwarzania, dystrybucji i wprowadzania żywności do obrotu, dbając o ochronę zdrowia konsumentów, niezależnie od rodzaju stosowanej diety czy rodzaju żywności dostępnej na rynku. Istotnym elementem tego systemu jest również zapewnienie, aby konsumenci mieli realną możliwość dokonywania bezpiecznych i

świadomych wyborów żywieniowych, również zgodnych z własnymi potrzebami i preferencjami. Dostęp do rzetelnej informacji, działania edukacyjne oraz promowanie zbilansowanej, zróżnicowanej diety pozostają w tym obszarze kluczowe.

Zwiększenie udziału żywności pochodzenia roślinnego, w tym nasion roślin strączkowych i ich przetworów w diecie populacji jest zgodne z rekomendacjami krajowych i międzynarodowych instytucji zdrowia publicznego, takich jak Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) oraz z wytycznymi krajowych i międzynarodowych, w tym europejskich towarzystw naukowych. W zaleceniach tych podkreśla się rolę nasion roślin strączkowych jako źródła białka, błonnika pokarmowego, witamin, składników mineralnych i fitoziwiązków, a także ich znaczenie w prewencji chorób dietozależnych. Departament podziela opinię, iż nasiona roślin strączkowych stanowią istotny element zrównoważonych wzorców żywieniowych, łączących korzyści zdrowotne z pozytywnym wpływem na środowisko. W tym miejscu należy podkreślić, że aktualne rekomendacje żywieniowe dla populacji Polski, przedstawione w modelu Talerza Zdrowego Żywności, również zwracają uwagę na znaczenie zwiększenia spożycia białka roślinnego w diecie. W materiale „W 3 krokach do zdrowia” uwzględniono rekomendacje dotyczące ograniczenia spożycia mięsa czerwonego i przetworów mięsnych do 500 g na tydzień. Wskazano na korzyści wynikające z zastąpienia przetworów mięsnych i mięsa czerwonego mięsem drobiowym, rybami, jajami oraz nasionami roślin strączkowych.

Dostępne krajowe dane dotyczące spożycia nasion roślin strączkowych wskazują, że jest ono niewystarczające zarówno w odniesieniu do częstotliwości, jak i ilości spożycia. Według FAOSTAT – bilanse żywnościowe, w 2023 r. spożycie tej grupy produktów wynosiło 2,16 kg/osobę/rok czyli szacunkowo około 41 g/osobę/tydzień. Dla porównania, zgodnie z założeniami i celami korzystnej dla zdrowia i środowiska diety planetarnej, w której około 80% całodiennej energii pochodzi z produktów roślinnych, rekomendowane spożycie nasion roślin strączkowych i produktów sojowych wynosi 525 g/osobę/tydzień przy spożyciu dostarczającym 2500 kcal dziennie. W odniesieniu do częstotliwości spożycia nasion roślin strączkowych wyniki krajowego badania sposobu żywienia i stanu odżywienia populacji polskiej przeprowadzone wśród dzieci, młodzieży i dorosłych przez ekspertów Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH – Państwowego Instytutu Badawczego (NIZP PZH-PIB) w latach 2019-2020 potwierdziły, że 65,5-76,7% badanych w zależności od wieku, nie spożywało nasion roślin strączkowych zgodnie z zaleceniami tj. co najmniej raz w tygodniu bądź częściej. Regularną konsumpcję nasion roślin strączkowych definiowaną jako spożywanie tej grupy produktów kilka razy w tygodniu bądź codziennie potwierdziło zaledwie 7,9-14,8% badanych.

Z uwagi na badania i analizy wskazujące na ciągle niedostateczne spożycie tej grupy produktów w codziennej diecie, Departament uznaje za zasadne promowanie ich spożycia w polskiej populacji. Od lat Ministerstwo Zdrowia wspiera działania edukacyjne w tym obszarze. W działaniach realizowanych w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 oraz 2021-2025 promowano zasady zdrowego żywienia, w tym wzrost spożycia produktów roślinnych oraz ograniczenie spożycia żywności wysoko przetworzonej. Działania te obejmowały m.in. tworzenie treści i materiałów edukacyjnych takich jak ebooki, artykuły popularyzujące aktualne zagadnienia żywieniowe, infografiki, animacje. Treści te są dostępne na stronie Narodowego Centrum Edukacji Żywieniowej (NCEŻ) oraz są dodatkowo publikowane w mediach społecznościowych NCEŻ. Ponadto prowadzone są działania praktyczne w formie warsztatów edukacyjno-kulinarnych dedykowanych uczniom szkół podstawowych, realizatorom żywienia zbiorowego w przedszkolach i szkołach, seniorom. W ramach warsztatów promowane są zasady zdrowego żywienia, z podkreśleniem zwiększenia udziału produktów pochodzenia roślinnego, w tym nasion roślin strączkowych i ich produktów, w codziennej diecie.

Co istotne, zagadnienia dotyczące zwiększenia udziału żywności roślinnej w diecie znajdują odzwierciedlenie w działaniach podejmowanych na rzecz zdrowia publicznego. Przykładem jest nowelizacja tzw. „rozporządzenia sklepikowego”, która uwzględnia potrzebę urozmaicenia żywienia dzieci i młodzieży, w tym zwiększenia spożycia produktów roślinnych, zwłaszcza strączkowych, w placówkach oświatowych.

Inicjatywy na rzecz podnoszenia świadomości żywieniowej społeczeństwa oraz promowania wyborów sprzyjających zdrowiu należy uznać za cenne i pożądane. Przedstawiona w petycji propozycja realizacji kampanii promującej spożycie nasion roślin strączkowych byłaby działaniem wzmacniającym prowadzone dotychczas działania edukacyjne w tym zakresie. Propozycja ta zostanie zgłoszona NIZP PZH-PIB do ewentualnego uwzględnienia w ramach realizacji Narodowego Programu Zdrowia w jego kolejnej edycji

Z wyrazami szacunku

Kuba Sękowski
Zastępca Dyrektora
/dokument podpisany elektronicznie/